

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ioannis Barzaei Herovm Helvetiorvm Epistolae

Barzaeus, Johannes

Fribvrgi Helvetiorvm, 1657

7. Pugnam Yvrensem, & dotes Henrici M.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13014

gref, in apophthegmatis. C. Simler, Stettler, in Annum 1351. in libro, *Anflag Gottes* ponuntur Heluetij 400. D. Etterli cum iisdem in An. 1375. &c. E. Munst. f. 495. qui asserti Britannorum fuisse 70. millia. F. Simler f. 495. Grasser f. 88 G. Simler. f. 167. Grasser in An. 1478. f. 162. Iornicum vulgò Yrnis. H. Chronica D. Anton. Hafner. I. Grasserus. K. Etterlin. Anno 1448. L. Stettler, Etterlin. Anno 1468. M. Chronica Hafneri, cum citatis, & Grasserò Anno 1499. N. Stettler, Grasser, eodem anno. O. P. Idem, anno eodem. Q. Idem Anno 1535. R. citati cum Simlero Anno 1513. S. Anno 1515. T. Grasser, Hafner Anno 1544. Heluetiorum Phalangiarchus erat V Vilhelmus Frölich Salodorensis Eques ac Colonellus generosissimus. V. Sub eodem. VV. Scriptores varij in annum 1562. Inter Heluetiorum coryphaeos erant generosi Viri, Ludovicus Pfyfferus Lucernas, & Petrus de Clery, Fröburgensis, Equites, ut familiâ, sic virtute heroicâ vel maximè insignes. X. Y. Z. Grasserus alij. 1. De his Dominus Stettler l. 3. f. 102. in Annum 1400. Munsterus l. 3. in Annum 1403. Labara hæc 3. spectabant ad 3. Vrbes ad Lacum Acronium sitas &c. 2. citati in Annum 1405. 3. 4. 5. Idem Stettlerus f. 103. 104. &c.

VII.

ARGUMENTVM.

HENRICVM Borbonium Nauarræ Regem, Galliarum regni legitimum heredem, vi federis inter Heluetios & Rhetos aliquos, fovebant quoq; copijs suis Salodorenses, milite egregio in Gallias ducto: Sub præstantissimis belli ducibus V Valieris, Surijs, Greder, Schvvaller: atq; Saleris &c. Phalangiarco Laurentio Aregger, Viro ad dignitatem Equestrem, ac Salodor. Reip. Præturam merito virtutis, euecto. Hic bellis continuis præsens, pugnam Ligæ Francicæ fatalem, ad pagum YVRI patratam Victoriam Heluetiorum stipante fortitudine obtentam; & nonnullas Henrici Magni dotes, o-

culatus rerum testis describit. Pro quibus vide Historiam Nauarricam Conradi Leonis, in Anno Christi 1590. & seqq. Aegidij Albertini Zeiusches Lusthaus in Henrico IV. Dionysium Petauium, Oratione III. in eiusdem Panegyrico, &c.

LAURENTIUS AREGGER, Eques,
IACOBO VVALLIER, Sancti Albinii
Domino, Christianissimo Regi à nobilioribus
cubiculis; Comitatum Neoburgi & Vallengisij Proprincipi, &c.

*De Yurenfi pugna, & HENRICI
Magni excellentia.*

ILle, Iacobe, tuos Laurentius inter amicos.
Qui tibi Pirithoo Theseus alter erat;
Regia liligeræ sectatus castra coronæ,
Bellaque Francigenis non adamata plagis:
Qui valeat? quo Marte acies Salodoria pugnet?
Heluetici quidnam nominis agmen agat?
More ducum proprio scitari diceris, ex quo
A bello in patrios es reuocatus agros.
Pone, Iacobe, metum. Francis Laurentius armis,
Fulmineos inter cinctus ubique tubos,
Viuit, & arma gerens turbati in puluere regni,
Haftenus inuitis non tulit arma dijs.
Egressi patriam mecum tellure strategi
Signa gerunt contis inuiolata suis,
Gallia respirat, cuius suspiria nubes
Credimus, atque ipsum jam penetrâsse polum.
Rex ille Empyreus, rutilus qui præsidet astris,
Qui regit inuictâ sceptrâ thronosque manu;
Terrificas, quas Franca tulit discordia, flammâs,
Ipsaque, succensas, inter Auerna, faces
Sensim restringens, tam afflictæ vota coronæ,
Ac populi cassas noluit esse preces.

Liuida

Liuida Persephone, turbatrix improba mundi.
 Pandere bellicrepas, lex cui prima, seras;
 Posset ut inuicti virtutem infringere regni.
 Quam timuit gemino subdita terra polo,
 Excijt anguicomās Stygia de valle Sorores.
 Perpete gaudentes seditione deas.
 Paruit unā omnis Furiarum insania, & orbem
 Perculit infestis sanguinolenta flagris
 Heu nimis atroces, quas Gallia sensit, Erinneis,
 Gallia ad extremam pænè redacta luem!
 Credo ego, Tartaream simul effudisse Megæram
 Toxicæ quæque suis, quæque venena cadis.
 Plurima cum fortes exornet eparchia Celtas,
 Mars ubi non fremuit, natio nulla fuit.
 Transijt affines truculento turbine Belgas,
 A Pyrenæis, perdita flamma, jugis.
 Attigit Allobroges, penetrauit ad usque Britannum,
 Vndique collectis viribus, Oceanum.
 Multis suspectum dum nempe Bearnia regem
 Protulit, huic flammæ pabula amica dedit.
 Excijt inde nouos fortissima Francia Brennos,
 Præcipueque suum Stirps Cenomanna Ducem.
 Et Latium, & socios in bellum asciuit Iberos,
 Belgarumque omnes accumulauit opes.
 Regia Francigenum ne ferret sceptræ Nauarum,
 Primus erat furæ, militiæque, scopus.
 HENRICVS contra, regni jam proximus hæres,
 Propugnare suas cœpit & ipse vices.
 Hinc cruor, hinc rabies; hinc raptis, Gallia, frenis
 In fera sanguineas excitat arma manus.
 Arma Europa frequens, arma Italus, arma & Iberos,
 Arma Britannus atrox, arma Alemannus amat.
 Tympana dispersas strepuere canora per urbes,
 Audijs omnigenas mobilis æthra tubas.
 Ferre Nauarræum nequijt dum Gallia regem,
 Tranquillum nequijt Gallia ferre statum.
 Verè hîc ambiguis, visa est Victoria, pennis
 Celtarum attritas peruolitare plagas.
 Iam tulit Henrico celebres ex hoste triumphos,

Iam stetit à Francâ, laurea curta, LIGA.
 Vna tamen cunctis præcelluit YVRIA pugnâ,
 Hei nimis ardentis Yuria passa Duces!
 Hic ubi victorem decoravit palma *Navarrum*,
 Agmina mox docuit cetera, ferre jugum.
 Cōfliktum memorare juvat. Iam vere rubenti
 Pingebat tepidam prouida Chloris humum:
 Cū vigilans, cautusque suis Henricus in armis,
 Post modicâ pressas obsidione Treceas,
 Castra locasse ferum, conjunctis viribus, hostem
 Yuria in apricis, non procū, audit agris.
 Audit & unanimes in arenâ stare phalanges,
 Et DVMENAE omnem bella parare manum,
 Ergo suas in pugnam acies, in tela maniplos,
 In cōfliktum alacres præcipit esse duces.
 Duxerat insomnem Regis vigilantia noctem,
 Præuenitque ipsum, cuncta animando, diem.
 Cælo igitur gelidam simul ac dimouerat umbram
 Lucifer, Eois jam rediuius equis.
 Impiger, ac summos Rex tantum accliuus in actus,
 Nulla sibi indulgens otia, nulla suis,
 Belligeraturum quò tutior iret in hostem,
 Qui numerum exploret, velitem obire jubet?
 Audit ab hoste suum superari exercitum, in armis
 Millia lectorum stare bis octo virum.
 Glandifera instantem munitari fulmina Martem,
 Classicaque auditas jam cecinisse tubas.
 Nil numerum Henricus, nil millia tanta pauescens,
 Corda gerit tacito nil tremefacta metu:
 Componitque aciem, miraque celerrimus arte,
 Stare jubet fixis cornua quæque locis.
 Hinc peditum cuneos, gentem inde exercet equestrem,
 Hunc aliam, istum aliam mandat obire vicem.
 Regis ab intento pendebant singula nutu,
 Solus hic instructor, regula, ductor erat.
 Fouerat ipsa acies Francorum è sanguine florem,
 Clara perinde domo stemmata, clara sago;
 Heroumque alacres, Comitumque, Ducumque cohortes,
 Dictosque à primâ nobilitate PARES.

Et

Et tamen in tanta Procerum, cinxere coronâ
 Helvetij ac Rhati, Regis utrumque latus.
 Ipsius imperio dextram *Salodoria* habebant
 Agmina, præcipuo nobilitata loco:
Clarona, & juncti Suicero fædere *Rhati*
 Ad læuam signis emicuere suis. a.
 Rex aciem prior ante omnem (quem cornua cristæ
 Candida, Pegaseus quem decorabat equus)
 Dispositis ut primò hostem conspexerat alis,
 Iam quasi Victorem cernere mente Iouem:
 Lumina, ad astriferi conuertere lumen Olympi,
 Inque salutare quemque monere preces:
 Tum sic affari. Vos ô fidissima regni
 Membra, per undantes amne cruoris agros,
 Tela per & gladios, per aperta pericula vitæ,
 Per mala, quæ tellus, quæ parit uda *Thetis*,
 Per tot fulmineas jaculata tonitrua glandes,
 Per *Furiarum* omnes, *Eumenidum*que minas,
 Perque sitibundi discrimina mille *Gradiui*,
 Usque in præsentem me comitata diem: (bat
 Magnanimas, quod quisque potest, quod quisque sole-
 Haftenus, instantis quod iubet ordo rei.
 Magnanimas, si fata vocant, effundite vires,
 Rituque intrepidum surgite in arma virum,
 Opratus micat ecce dies, qui vindice cælo
 Offeret in nostras signa inimica manus
 Asseret iste dies, quam demum cingere frontem
 Debeat, & quales regia mitra comas:
 Cominus astantem dum cernit quilibet hostem,
 Quisque putet prædam cominus esse suam.
 Fortunam accumulat cumulatior hostis, eritque
 Sicut castrorum, major aceruus opum.
 Prælia pro Francâ sunt belligeranda coronâ,
 Henrico aduersos non habitura Deos.
 Ius Regni violat, generis post fata VALESI,
 Deberi Nobis qui diadema negat.
 Qui iubet æternæ defendere jura Themistæ.
 Debitaque, & meritum reddere cuique suum.
 Qui vetat Astræe jus violare bilancem,

Ipse dabit vires auxiliumque, Deus.
 Vos modò, vos locij meliore propagine creti,
 Inclita *Borbonica* fulcra, basisque domûs;
 Stringite ferrum alacres: vocat hostis & alea; Segnem
 Rumpere nunc ratio, nunc jubet hora, moram.
 Heluetico-Francos mecum unâ intendite nervos,
 Et præcessurum me comitate ducem.
 Primus ego librare meum non terreor enssem,
 Fortes fors metuit: qui timet, ille perit,
 Britones arreptis quas quodam, ac Vascones armis,
 Quas sensere suo, Santona castra malo:
 Quas cum vicinis, Normandia vasta, Picardis,
 Quas Arar ad ripas, quasque Garumna suas:
 Has hodie frameas, hos exercete lacertos,
 Aeternæque parens Yvria laudis erit.
 Strenua præclaro turgescet pugna triumpho,
 Præque coronatis vos celebrabit equis.
 Laudis erit; pro Rege suas acuisse machæras;
 Compensare olim hæc omnia, Regis erit.
 En præo, præcuntem animis sectamini, & armis:
 Quæ cælum statuet, præmia quisque feret.
 Dixit, & accensis tribuit noua pabula flammis:
 Certamen pyrij primùm habuere globi.
 Principium feruens, grandique effundere nisu
 Incæpit vires, agmen utrumque, suas
 Ventilat ergo hostis, miscetur puluerè campus;
 Qui prior exhibat, Velitum aceruus erat.
 Illum insultantem, jaculisque immane furentem,
 Regia nervosâ conterit ala manu.
 Inde repente omnem tempestat ferrea molem
 Objicit, & sæuo turbine rura quatit.
 Profiliunt plenis examina denta maniplis,
 Seu peditum cuneos, seu numeremus equos.
 Terribiles visu ipso acies, queis nomina lecti
 Europæ è gremio, contribuere, viri.
 Certè ita dispositam telis infringere & armis,
 Nulla putabatur machina posse, L I G A M.
 Tam validis sed enim connexa ligamina spiris,
 Quemque putet nodum Gordius ipse suum,

Prospe-

Prospera Borbonij ruperunt tela Camilli,
 Robore Pellæum tela imitata ducem.
 Heu, Pelusiacos cur non petiêre Tyrannos?
 Cur non Odrysiâs agmina tanta plagas?
 Sæuit in insontem cur sic Bellona cruorem?
 Quæ sceleri tantum jura dedêre locum?
 Bosphorus effrenis, sociæque Propontidos oræ,
 Pressa que Bistonio barbara regna jugo,
 Si sociata tuas sensissent, Gallia, vires,
 Ante tuos poterant procubuisse pedes.
 Cæcus amor ferri est. Vt bello classica signum,
 Et balistarum monstra dedêre sonum:
 Ipsa extemplò omnes, Majestas regia, turmas
 Anteit, ut que ingens Mutius, agmen agit.
 Stare tamen fixo *Laurentium* in ordine; & omnem
 Militis intrepidi mandat obire vicem.
 Visa fuit medios penetrare interrita nimbos,
 Bellerephonteo ceu veheretur equo.
 Dux erat, & miles. Quod Regis lingua cohortes
 Iusserat, id dextrâ præstitit ipse suâ.
 Induperator erat, Martem clamante tumultu;
 Seria ut intonuit buccina, miles erat.
 Miles erat, quem nulla operum, quem nulla laborum,
 Quem ferri, ac pyriæ nulla pericla pilæ,
 Nulla fatigarent discrimina Martis, anhelam
 Seu comitata famem, seu comitata sitim.
 Hæc quanquam *in rpiwod* & tibi narrat epistola, forsan
 Difficilem multis est habitura fidem.
 Dimidiam Rex ipse ferè pugnaverat horam,
 In medio, paucis agmine, cinctus equis:
 Fulmineum que rotans nervis gliscentibus enses,
 Per que acres cuneos, agmina per que ruens,
 Funera magnanimâ fecit creberrima dextrâ,
 Terreri armisonos nescius ante globos:
 Nescius objectas seu formidare sarissas,
 Siue minabundis vertere terga Tubis.
 Scanderbegi harpen poterat reputasse, vel ipsam
 Hic Scanderbegi belligerasse manum.
 Victor ubi redijt, respersam sanguine frontem,

Sanguine perfulas vidimus esse genas.
 Purpureus toto manabat acinace riuus,
 Immaduitque ipsum rore rubente sagum.
 Crista cruorifluas stillabat & ocrea guttas;
 Nec tamen ulla sui gutta cruoris erat. b.
 Funera vulneribus Rex accumulauit, in ipso
 Non habuere ullam vulnera, Rege, locum.
 Integer à tragicâ, saluusque, redibat arenâ,
 Telaque regalem non subiêre sinum.
 Et tamen armatus cristarum pondere conus,
 Quæque supra volucrem penna nitebat equum,
 HENRICVM è totâ poterant discernere turbâ,
 Majestate hominem nusquam habente parem.
 Cænea Perrhæbutu, qui lædi nescijt armis,
 Fama erat Yuræas peruolitasse plagas.
 In tam præclari bona nempe perennia Sceptri,
 Muniêrit CHRISTVM, dia Pronæa, suum.
 Nos ubi tam forti certantem pectore Regem,
 Cernimus, armatas nil metuente manus:
 Tela citi unanimes aciemque mouemus, & omnem
 Pro debellando quærimus hoste, viam.
 Præliaque exorsi funestâ acerrima pugnâ,
 Vulnera suscipimus, vulnera plura damus.
 Conserimus feruente alacres in puluere dextras,
 Nulla armis superant otia, nulla viris.
 Ter focias conata fuit penetrare phalanges,
 Ter retulit victas, VNIO cæsa, manus.
 Constitimus pariter, ceu saxea in æquore moles,
 Frustra indignantis fluctibus icta maris.
 Sic vero immotam dum respicit VNIO molem.
 E statione suos ipsa mouere pedes,
 Heluetico-Francis laurum concedere turmis,
 Ac desperatum verrere calce solum.
 Ibant, qui poterant; emergere quippe nequibant,
 Abscidit atra suam queis Libitina viam.
 Horum ingens numerus. Peditum pars pleraque, nostrâ
 Præter eos, ultrò qui petiêre fidem.
 Ter quingenti equites. Flos primus in hoste: Tribuni
 Ortu ac progenie nobiliore sati.

Eminet

Eminent in turbâ hæc Comes ipse *Egmontius*, auræi
 Velleris, ac raræ dexteritatis, Eques.
 Inclitus ille heros belli Induperator, & inter
 Belgarum illustres Prætor & alpha duces;
 Regis, in affines, latè dominantis, Iberos.
 Dum coryphæon agit, tristia fata subit.
 Hanc quoque fert Nemesin Dux *Brunswicensis*, amaram
 Qui cum alij atque alij sustinuère necem. c.
 Cetera, ne totas laniaret Parca cohortes,
 Agmina pennigerum lunt imitata deum.
 Perfitit una phalanx, erectis strenua signis,
 Pieridum clarâ crescere digna tubâ.
 Hæc cuneis deserta suis, deterta manipulis,
 Vtraque cum celerem carperet ala fugam.
 Mercurium pertæsa stetit; stetit instar ahenæ.
 Machina quam nusquam terreat ulla, petræ.
 Agnoui popularem aciem. Contraria Regi
 Duxit ab Helueticis, arma virosque, jugis:
 Decreuitque simul, potiùs teterrima mortis
 Spicula, quàm fædæ nomina ferre fugæ.
 A profugis Rex ergo redux, Quid nominis isti,
 Tam graphicè stantes è regione, Viri?
 Vnde domo hæc acies? num scirpi in arundine nodum,
 Inquit, & in sicco pumice quærit aquam?
 Sola hæc compositi seruatrix ordinis, ausit
 Regiam in armifono causam agitare foro?
 Pectora non hominum, sed pectora habere videntur.
 Qualia Massylas constat habere leas,
 Hic ego præcisim, Magnorum ô gloria Regum,
 Curru Tarpejos scandere digne lares;
 Hæc in sanguineo stans imperterrita campo.
 Veste peregrinum turba professa gregem,
 Helueticis nobiscum unâ processit ab oris,
 Galliæ ut oratam sedula ferret opem.
 Gens eadem, sanguisq; sumus; plebs utraq; Regni
 Ut Majestatem protegat, arma parat.
 Hæc licet à cunctis stet desolata cateruis,
 Nulla etiamnum animi signa pauentis habet.
 Celtiber erupit, fecit diuortia Flander,

Terga

Terga dedit pronis, Teuto Italusque, lupis:
 Excessere omnes, aut procubuere cohortes,
 Qui tenuere animam, non tenuere pedem;
Helvetus in sæuâ solus perdurat arenâ,
 Solus inassuetam nescit amare fugam
 Indole stat patriâ. Nobis quos mutua jungunt
 Fœdera, qui fratres gente & amore sumus,
 Absit, ut affinem maculemus sanguine stirpem,
 Pro regno ut pugnent, Gallica jura jubent.
 AEquales hodie si conjurata Metellos
 Francia, in Yuræis, nacta fuisset, agris:
 Staret in ambiguâ tua forsan laurea librâ,
 Quam Tibi nunc æqui jure dedere Dij.
 Rex curtim; *Helueticæ* viuantque, abeantque cateruæ,
 Vita decet tantos, non laniena, Viros.
 Regia Suiceram non obruet ira phalangem,
 Quondam etiam nostrum proteget ipsa caput
 Virtuti vitam, pretium constantiæ, honorem
 Indoli, & omne decus, quod meruere, damus.
 Quæ Fama *Heluetios* nullis trepidare periclis.
 Nec nisi sola Iouis tela timere, canit;
 Sæpe licet tantâ nostras opleuerit aures
 Buccinâ, hyperbolicis non fuit usa tropis.
 Viuat, & à toto monumenta perennia regno,
 Natio tam fortes, tam generosa, ferat.
 Dixit, & admirans tam fertilem ab hoste triumphum,
 Tot spolijs fartos, quos peragrabat, agros,
 Ac tot balistas, tot stantes rure couinos,
 Tot vexilliferis suppara adempta suis;
 Cæli, ait, hoc opus est: sit gloria prima Tonanti,
 Qui palmam ac dignas Rege parauit opes.
 Vos quoque legitimi jus propugnantia sceptri,
 A Rhæto-*Helueticis* agmina missa plagis:
 Vosque ô magnanimi Francorum è stirpe tribuni,
 Martium ab Hætoræâ posteritate genus:
 Vos fauor HENRICI, vos non moritura manebunt
 Præmia, dum solitis Sequana curret aquis,
 Gallia liligerâ dum surget ad astra coronâ,
Heluetico-Gallum surget ad astra decus.

Hæc

Hæc pugnae series, ubi Rex dum perdidit hostem,
 Iste sibi interitum condidit, ille thronum.
 Hic tibi, ne reliquæ steter inanis pagina chartæ,
 Addere de tanto Principe pauca libet,
 Bello majorem, generosa Lutetia, Regem
 Autumat ipsa suos vix subijisse lares.
 Pauca ex innumeris si commemorâro, putabis
 Secula Pancratium nulla tulisse parem.
 Vidi ego (nam chari me amplectitur instar Achatidis,
 Penè sibi nullo passus abesse loco)
 Vidi ego diuinâs hinc elucescere dotes,
 Vidit in Augustis quas neque Roma suis.
 Pullulat hinc Magni majestas Caroli: abundat
 Virtus Martelli, gratia Lotharij.
 In Duce Borbonio, clarum florere Pipinum,
 Gallia tot palmis nobilitata, videt.
 Cernit & ipse altis Rex L V D O V I C V S ab astris,
 Virtutum eximias in pronepote faces.
 Ingenij summo præcellit acumine, quantum
 Vix ego Telemachi credo fuisse Patri.
 Nestora iudicio, rationis flore Thaletem,
 Indolis egregiæ laude, Bianta refert.
 Grajugenùm nec scita adeo sapuere Sophorum,
 Ut promanantes Regis ab ore sales:
 Ut nullus dubitem, tam miro aspersa lepore
 Gnomata, quin plenos sint paritura libros.
 Concilium magnis quoties de rebus initur
 (Quæstio seu belli, siue sit orta fori)
 Vora licet gnari promant arguta Synedri,
 Consilio iuuenes Rex præit, atque Senes.
 Hactenus illa animi solers prudentia, punctum,
 Utile dum dulci miscuit, omne tulit.
 Fulminet arreptis quàm prosper & acex in armis.
 Gallia suscepto sat probat ipsa iugo.
 Cettè inter lituos est alter rebus agendis
 Hannibal; AEmilius robore, mente Conon.
 Instar Alexandri, præit impiger ipse, per undas.
 Per juga, per gelidas, agmina fessa, niues.
 Solus in objectum, ceu Cocles Horatius, agmen

Irruit

Irruit utque leo faucibus ungue, furit.
 Herculis inuictam reputares feruere clauam,
Henrico frameam circumagente suam.
 Marte suo victos toties calcavit acervos,
 Armatam quoties protulit ense manum.
 Ensis ei spoliū, cassis cristata trophæum,
 Certamen laurus, pugna triumphus erant.
 Romulidū electus quid nī cum Cæsare neruus,
 Itala dum Gallis intulit arma, stetit?
 Ipse tamen denis certauit, & ampliū annis,
 Antè triumphales quàm meruisset equos.
 Dicere *Borbonio* queat hic de Principe: Magnos
 Olim parturijt Roma, *Nauarra* parit:
Gallia dat Iceptum, Verūm hæc qui ponderat, aiēt,
 Talia quæ potuit dextera, dia fuit.
 Omnigenas legionum alas Dux fudit egenus;
 Fregit & arma hostis tam locupletis, inops:
 Rex absque Imperio, sine belli robore Princeps,
 Citra castrenses Induperator opes.
 Sic tamen abjectus, quàm prodigiōsa peregit
 Prælia quàm miris nobilitata modis?
 Quadraginta ipsis interfuit ordine pugnis,
 Nec nisi victrices rettulit inde manus.
 Castella enumerant, urbescque hucusque trecentas,
 Victæ ad regales quæ cecidère pedes.
 Pauperi & extorri, sine regno & milite Regi.
 Submittunt acres jam sua genūa Duces.
 Hoc Victore tamen, quàm plurimi in agmine victi,
 Sub Ioue conclamant mitius esse nihil.
 Iuratos hostes compensat amore, refertque
 Supplicium meritis regia dona reis. d.
 Hæc nihil esse ratus, celeberrimum in orbe triumphū,
 Sese ipsum potuit dum superare, tulit.
 Extitit ergo sui, qui vicerat omnia, victor,
 Introijtque illam, quam scidit antè, ratem.
 Introijt *Petri*, celebrem de numine puppim,
 Pectore Romanam fassus, & ore, FIDEM.
 Victori tanto suprema hæc laurea pluris,
 Quàm *Lernæ* Excetram si jugulasset, erat.

Gallica

Gallia si pergant tam magnos, Lilia, Reges
 In tam florifero prognerare solo:
 Si tam felices tulerit stirps ista Nepotes,
 (Quod sperare orbem publica jura jubet)
 Quid Regno hoc poterit, vel Majestate, vel armis,
 In mundi omniparâ clarius esse plagâ?
 Terribiles quacunq; fremant ex parte Leones.
 GALLVS hic ut cantum cœperit, horror erit.
 Hostibus horror erit: Nobis quos mutua jungunt
 Fœdera, magnificus non nisi Tutor erit.

A. B. Ita disertè *Historia Navarrae* Conradi Leonis. C. quos
 refert *historia cit. in annum Christi 1590. quo anno pugna hæc fuit*
pugnata. D. E. Afferit hæc egregiè Dion. Petavius, in argumento
Epistole citatus &c.

VIII.

ARGUMENTVM.

CONFœderationis Helueticæ fortunam &
 Imperium cum carpant alij, mirentur alij:
 differitur hæc Epistola breuiter de auitâ Nationis eius-
 dem politia, candore ac frugalitate: itemq; de disci-
 plinâ militari, & alijs quibusdam virtutibus, quæ
 veluti solidissima fulcra, potentissimæ Confœderatorum
 Reip. substituere basin, promouere vigorem, contri-
 buere incrementum, & castigatâ luxûs extranei li-
 centiâ, promittere possunt perennitatem.

IOANNES CONRADVS A BEROLDINGEN,
 Eques auratus.

CONRADO TANNER A TAVV, Equiti
 aurato, Landammanno Appenzellæ.

*De Helueticorum Politia, & disciplinâ
 Bellica.*

P Ræcipe, non ora. Mandandi semper amico (gâsti,
 Copia amic⁹ habet. Quâquam id, quod amice ro-
 P Lar-